

<https://doi.org/10.31516/2410-5333.067.09>¹

УДК 021.899(477):025.4.03

А. М. Юдов

аспірант, кафедра інформаційної діяльності та зв'язків з громадськістю, Київський національний університет культури і мистецтв, м. Київ, Україна

yudovv@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0009-9255-7263>

ЕЛЕКТРОННІ СЕРВІСИ В ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ БІБЛІОТЕК: НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Досліджено нормативно-правове забезпечення у сфері впровадження електронних сервісів у діяльність українських бібліотек. Проаналізовано законодавче підґрунтя трансформаційних процесів в інформаційно-бібліотечній сфері України, що є надзвичайно важливим для подальшого поступу галузі. З'ясовано, що в національному законодавстві загалом сформовано засади розбудови інформаційного суспільства, прийнято нормативно-правові акти, що регулюють діяльність бібліотечної галузі, зокрема впровадження інформаційно-комунікаційних технологій та формування електронних ресурсів. Однак українській нормативно-правовій базі досі притаманні декларативність, відсутність актів прямої дії та потреба в прийнятті великої кількості підзаконних актів для цільового фінансування задля забезпечення доступу зручними сервісами до національних і світових інформаційних ресурсів. Одним із першочергових завдань має бути оновлення Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» та ухвалення Закону України «Про Національну електронну бібліотеку».

Ключові слова: *електронні сервіси, законодавство України, інформаційні ресурси, інформаційно-бібліотечна сфера, цифрові технології.*

A. Yudov

postgraduate student, Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv, Ukraine

ELECTRONIC SERVICES IN THE ACTIVITIES OF UKRAINIAN LIBRARIES: REGULATORY AND LEGAL SUPPORT

The problem statement. The difficulties of implementing information technologies are due to the specifics of the work of libraries and the rapid development of their technical and technological support, which, of course, requires constant modification, organization of employee training, as well as improvement of the legislative framework in accordance with the level of development of information technologies and the implementation of electronic services. Providing these transformation processes with a legislative basis is extremely important for the further progress of the information and library sector in Ukraine.

The purpose of the research — regulatory and legal support in the field of implementing electronic services in the activities of Ukrainian libraries.

The methodology. The research methodology is based on the application of analysis and synthesis methods, which ultimately made it possible to achieve the goal and draw reasonable conclusions.

¹ This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

The results. Ukraine's independent information policy dates back to 1991, the year the country regained its independence. An important step in the formation of the legal foundations of the country's information market and the development of the information and library sector as an important component of the information and communication infrastructure was the adoption of the Law of Ukraine "On Information". Informatization processes in Ukrainian libraries are constantly dependent on the introduction of the latest information technologies, to which they are forced to constantly adapt in order to confirm their demand by society.

The scientific novelty. For the first time, the regulatory framework for the implementation of electronic services in the activities of Ukrainian libraries was investigated. It has been found that with the spread of information and communication technologies in the information and library sphere, qualitative changes have occurred in the forms, methods and channels of providing libraries with their services to users. Today, not only information resources are in demand, but also their management systems, because intelligent search services allow the user to find the necessary information faster and more adequately than the request.

Conclusions. In the national legislation as a whole, the principles of building an information society have been formed, and regulatory and legal acts have been adopted that regulate the activities of the library industry, in particular the introduction of information and communication technologies and the formation of electronic resources. The Ukrainian regulatory and legal framework is still characterized by declarativity, the absence of acts of direct action, and the need to adopt a large number of by-laws for targeted financing of all good initiatives to ensure access to national and global information resources through convenient services.

Keywords: *electronic services, legislation of Ukraine, information resources, information and library sphere, digital technologies.*

Актуальність теми дослідження. Одним з ключових пріоритетів розвитку бібліотечної галузі є підвищення ефективності надання інформаційних послуг у результаті запровадження зручних електронних сервісів. Нині електронні бібліотечні сервіси стрімко еволюціонують, поступово змінюючи звичні бібліотечні послуги, довгі очікування відповіді та необхідність особистого відвідування бібліотеки на декілька кліків у комп'ютері чи телефоні. Електронний бібліотечний сервіс — це послуги, які бібліотека надає своїм користувачам за допомогою електронних засобів комунікації та спеціальних платформ. Отже, це ті послуги, які користувач отримує дистанційно за допомогою комп'ютера чи смартфона.

Тотальне впровадження цифрових технологій актуалізує нові завдання перед бібліотеками України. Переосмислюються сам принцип організації бібліотечного простору, методи бібліотечно-інформаційної діяльності, ресурсне забезпечення бібліотечних фондів. Використання сучасних інформаційних технологій, мультимедійних систем, електронних бібліотек тощо забезпечує принципово новий рівень обслуговування користувачів.

Постійне зростання обсягів інформації та вміння з нею працювати посилюють роль бібліотек як одного з провідних суб'єктів інформаційного ринку, сприяють модернізації бібліотечного електронного сервісу задля вдосконалення

доступу для всіх членів суспільства, допомагаючи ефективному забезпеченню зростаючих інформаційних запитів у всіх сферах суспільства. В умовах російсько-української війни й післявоєнної відбудови вивчення особливостей упровадження сучасних технологій та їхня ефективність у роботі бібліотек є надзвичайно актуальними.

Постановка проблеми. Українські бібліотеки мають давні традиції та функціонал з надання якісних послуг. Цифровізація істотно посилила традиційні бібліотечні функції — пізнавальну, просвітницьку, інформаційну, комунікаційну, культурно-виховну, меморіальну, дозвіллеву тощо. Організація знання у формі ретельно впорядкованих бібліотечних фондів є важливим процесом, який набуває ще більшої актуальності зі стрімким нарощуванням масиву електронної інформації. Цифровізація стимулює тенденцію перетворення бібліотек у т. зв. лабораторії комплексного опрацювання інформації та надання її користувачу зручним для нього способом. Нині для українських бібліотек це є доволі оптимістичною тенденцією, адже йдеться про новий імпульс для розвитку, який бібліотечне співтовариство має використати повною мірою. Академік О. Онищенко переконаний, що саме в цьому криється гарантована бібліотечна перспектива (Онищенко, 2021).

Оскільки інформаційні ресурси поступово змінюють свою природу — від традиційного друкованого видання до наявного лише у віртуальному просторі, — то інформація удоступнюється для широкого кола користувачів на робочому столі з різноманітних персональних гаджетів. Таким чином, суттєві трансформації в українських бібліотеках відбулися завдяки адаптації до використання новітніх технологій.

Складнощі впровадження інформаційних технологій зумовлені специфікою роботи бібліотек та стрімкістю розбудови їх техніко-технологічного забезпечення, що, безумовно, потребує постійної модифікації, організації навчання працівників, а також удосконалення законодавчої бази відповідно до рівня розвитку інформаційних технологій та впровадження електронних сервісів.

Отже, забезпечення цих трансформаційних процесів законодавчим підґрунтям є надзвичайно важливим для подальшого поступу бібліотечно-інформаційної сфери України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідники приділяють значну увагу ролі бібліотек у системі соціальних комунікацій, а також шляхам і засобам модернізації бібліотечних процесів і сервісів. У монографії О. Желай комплексно досліджено й узагальнено функціонування електронного сервісу сучасної книгозбірні, а також проаналізовано ефективність обслуговування різних категорій користувачів (Желай, 2021).

М. Іванова окреслила основні принципи цифровізації та роль українських бібліотек у цьому процесі через призму нормативно-правового забезпечення (Іванова, 2020). Н. Лощинська, на основі аналізу українських правових актів встановила, що переважна їх більшість сприяє розбудові бібліотечно-інформаційної сфери, упровадженню цифрових технологій та організації вільного

доступу користувачів до електронних інформаційних ресурсів, захисту авторського права в інформаційно-пошукових системах, формуванню та розбудові інформаційно-бібліотечних ресурсів (Лощинська, 2024).

Дослідження О. Клименко й О. Сокур присвячено аналізу нормативно-правової бази України щодо розбудови Національної електронної бібліотеки України (Клименко & Сокур, 2023). Ученими з'ясовано, що чинна українська нормативно-правова база загалом відповідає сучасним вимогам щодо успішного функціонування бібліотечної галузі, але потребує узгодження національного законодавства з нормами міжнародного права.

Теоретичні й практичні аспекти становлення електронних бібліотек (зокрема, нормативно-правове забезпечення) та напрацювання щодо створення Національної електронної бібліотеки висвітлено в розділі колективної монографії О. Сербінін та О. Збанацькою (Сербін & Збанацька, 2024). Підсумовуючи, автори зазначають, що створення Національної електронної бібліотеки України є «складним завданням, що потребує вирішення змістових, методичних, організаційних, технологічних та технічних питань» (Сербін & Збанацька, 2024, с. 105).

Імерсивні технології для електронних бібліотек розглянуто в публікації С. Хрущ, В. Кушнарьова, А. Лютого та І. Онищенко. Дослідники пропонують використання штучного інтелекту в бібліотеках, зокрема в частині надання персоналізованих рекомендацій (Хрущ та ін., 2023).

Проте спостерігається обмаль досліджень нормативно-правового забезпечення у сфері впровадження електронних сервісів у діяльність українських бібліотек. Це питання потребує серйозного теоретичного осмислення, вироблення практичних рекомендацій на шляху впровадження сучасного бібліотечного обслуговування.

Мета статті — визначення напрямів вдосконалення нормативно-правового забезпечення запровадження електронних сервісів у діяльність українських бібліотек.

Методологія дослідження ґрунтується на застосуванні методів аналізу та синтезу, системного підходу й джерелознавчого аналізу, що в підсумку надало змогу досягти мети й сформулювати обґрунтовані висновки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Незалежна інформаційна політика України бере початок з 1991 р. — року відновлення країною своєї незалежності. Згідно зі ст. 17 Конституції України, інформаційна безпека — це функція держави: «захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу» (1996). Ст. 32 і 34 регламентують основи інформаційних правовідносин у державі.

Важливим кроком формування правових засад інформаційного ринку країни та розвитку інформаційно-бібліотечної сфери як важливого складника інформаційно-комунікаційної інфраструктури стало ухвалення Закону України «Про інформацію», де чітко зафіксовано, що основою інформаційного суверенітету держави є національні інформаційні ресурси (1999). Ухвалені закони

України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» (1994), «Про бібліотеки та бібліотечну справу» (1995), «Про обов'язковий примірник документів» (1992) були спрямовані на розбудову бібліотечно-інформаційної сфери та стабільне поповнення бібліотек інформаційними ресурсами.

На підставі Закону України «Про Національну програму інформатизації» (1998, 2022) та постанов Верховної Ради України «Про затвердження Національної програми інформатизації», які актуалізувалися ще три роки, було здійснено комплекс робіт із забезпечення розбудови інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури, зокрема вироблено систему моніторингу вебсайтів органів державної влади та рейтингове оцінювання створених державних електронних інформаційних ресурсів.

Зауважимо, що попередній Закон України «Про Національну програму інформатизації» у 2022 р. втратив чинність у зв'язку з ухваленням нового Закону України «Про Національну програму інформатизації». У новому документі електронні інформаційні ресурси трактуються як «систематизовані відомості і дані, створені, оброблені та збережені в електронній формі за допомогою технічних засобів та/або програмних продуктів» (Про Національну програму інформатизації, 2022). Отже, нова концепція визначала особливості реалізації державної політики у сфері інформатизації задля забезпечення потреб і розвитку інформаційного суспільства, упровадження інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій. У цьому Законі вперше на законодавчому рівні визначено термін *цифровізація* як «процес упровадження цифрових технологій в усі сфери суспільного життя» (Про Національну програму інформатизації, 2022).

Важливим кроком у законодавчому забезпеченні процесів інформатизації стало ухвалення Закону України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства на 2007–2015 роки» (2007). Цим документом задекларовано головний пріоритет України — «прагнення побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток інформаційне суспільство, в якому кожен міг би створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися і обмінюватися ними, щоб надати можливість кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи суспільному і особистісному розвитку та підвищуючи якість життя» (Про основні засади розвитку інформаційного суспільства на 2007–2015 роки, 2007). У цьому правовому акті також визначалася необхідність вирішення питання створення національної електронної бібліотеки України.

О. Клименко та О. Сокур зазначають, що питання започаткування і формування національної системи електронних бібліотечно-інформаційних ресурсів — Національної електронної бібліотеки України (НЕБУ) на законодавчому рівні порушувалося неодноразово (Клименко & Сокур, 2023). Уперше це питання актуалізувалося в 1998 р. з ухваленням Закону України «Про Національну програму інформатизації», де було передбачено й розробку Державної програми «Електронна бібліотека» (Про Національну програму інформатизації, 1998). Таким чином, у 1999 р. Кабінетом Міністрів України було прийнято постанову,

де й окреслено суть програми зі створення НЕБУ (Про затвердження переліку державних замовників завдань (проектів) Національної програми інформатизації на 1999 рік, 1999). Зазначимо, що організаційними принципами формування розподіленого ресурсу НЕБУ визначено координацію відомчих програм і проєктів щодо оцифровування найціннішої та найзатребуванішої частини бібліотечного фонду країни, налагодження дієвої кооперації задля їхнього об'єднання в потужний корпоративний ресурс для налагодження системи збереження та запровадження сервісів з їх ефективного використання.

Як вказують О. Клименко та О. Сокур, українські бібліотеки активно долучилися до обговорення та реалізації плану створення НЕБУ (Клименко & Сокур, 2023). Так, було розроблено Стратегічний план інформатизації бібліотек України до 2005 р., який вміщував 10 програм, зокрема: Створення національної інформаційно-бібліотечної мережі; Створення та запровадження комунікативного формату для обміну бібліографічними даними в Україні (UkrMARC) та на міжнародному рівні (UNIMARC) (Сенченко, 1997). Однак жоден із цих проєктів так і не було втілено в життя.

Найрезультативнішим виявився корпоративний проєкт з формування загальнодержавної бази даних «Україніка наукова», започаткований у 1998 р. Національною бібліотекою України імені В. І. Вернадського спільно з Інститутом проблем реєстрації інформації Національної академії наук України. Ця база даних містить інформацію про зміст наукових публікацій за усіма галузями знань. Як зазначають О. Клименко і О. Сокур, реалізація цього проєкту сприяє зміцненню інформаційної бази підтримки інноваційної діяльності, включенню національних ресурсів у зручному форматі до міжнародної системи електронних комунікацій (Клименко & Сокур, 2023), а також є зручним сервісом доступу до великого універсуму знань. Зауважимо, що цей ресурс є лише одним зі складників майбутньої Національної електронної бібліотеки України.

У 2003 р. розпорядженням Кабінету Міністрів України ухвалено «Концепцію формування системи національних електронних інформаційних ресурсів» (2003), де провідною метою визначено розробку стратегії вирішення організаційних, нормативно-правових і технологічних аспектів проблеми формування системи національних інформаційних ресурсів, у складі яких, зокрема, було вказано й електронні ресурси українських бібліотек та інформаційних центрів. Також у цьому документі увагу приділено й створенню Національного реєстру електронних інформаційних ресурсів, який так і не було сформовано.

Метою розпорядження Президента України «Про першочергові завдання щодо впровадження новітніх інформаційних технологій» (2005) було створення належних умов щодо прискорення економічного та соціального розвитку держави, суттєвого поліпшення умов життя українців, забезпечення відкритості й прозорості функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування. Цим документом визначено, що розвиток інформаційного суспільства в Україні та упровадження новітніх інформаційних технологій в усі сфери суспільного життя є важливим пріоритетом державної політики України. Одним із

завдань є створення е-архівів, е-бібліотек, е-музеїв та інших закладів культури, а також формування баз даних з української історії, культури, народної творчості, сучасного мистецтва та забезпечення каналів широкого доступу суспільства до цих ресурсів.

Вагомим чинником щодо впровадження електронних сервісів у діяльність українських бібліотек було ухвалення Закону України «Про захист персональних даних» (2010), який регулює правові відносини, пов'язані з їх захистом і обробкою. Цей Закон спрямований на захист основоположних прав і свобод людини й громадянина — права невтручання в особисте життя при обробці персональних даних.

Зазначимо, що процеси інформатизації в українських бібліотеках перебувають у постійній залежності від упровадження новітніх інформаційних технологій, до яких вони мають швидко пристосовуватися задля підтвердження своєї затребуваності суспільством. Таким чином книгозбірні поступово перетворюються на інформаційні хаби, центри активності в громадах, осередки для навчання, спілкування, дозвілля.

У 2011 р. постановою Кабінету Міністрів України було схвалено Державну цільову національно-культурну програму створення єдиної інформаційної бібліотечної системи «Бібліотека — XXI», мета якої — підвищення ефективності використання, забезпечення доступності документів, що зберігаються в бібліотеках, архівах і музеях, шляхом розбудови єдиної інформаційної бібліотечної системи (2011). Цей документ став вагомим складником Національної програми інформатизації та надав ще один поштовх до запровадження зручних сервісів доступу користувачів до інформаційних ресурсів, які формували бібліотеки на своїх вебсайтах.

У 2013 р. Кабінетом Міністрів України було ухвалено Стратегію розвитку інформаційного суспільства в Україні (2013). Цим документом було передбачено активну участь українських бібліотек у реалізації важливих складників: електронна освіта, електронна культура, електронна демократія. Також держава гарантувала сприяння щодо створення інформаційних мереж і телекомунікаційних систем для впровадження зручних сервісів інформаційних обмінів, входження бібліотек у світові глобальні комп'ютерні мережі, об'єднання та забезпечення доступності розподілених бібліотечних ресурсів, інтеграцію книгозбірень у світовий інформаційний простір і створення умов для плідного міжнародного бібліотечного співробітництва.

У 2017 р. Кабінетом Міністрів України було затверджено рамковий документ — Стратегія розвитку бібліотечної справи на період до 2025 р. «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України» (2017). Цим документом передбачалося започаткування й здійснення спільних проєктів, спрямованих на формування ефективних корпоративних інформаційних мереж, зведених електронних каталогів, результативних бібліотечно-інформаційних консорціумів, тематичних електронних бібліотек, оснащених єдиним програмним забезпеченням наповнення та єдиними пошуковими системами задля зручного сервісу

доступу через єдину спеціалізовану платформу. Реалізація цієї Стратегії потребувала розроблення та ухвалення великої кількості підзаконних розпоряджень і постанов, але, насамперед, — стабільного фінансування. На жаль, все це так і не було зроблено.

У 2018 р. розпорядженням Кабінету Міністрів України було затверджено Концепцію розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки, яка втілювала курс нашої країни на євроінтеграцію та відображала відповідні поточні пріоритети державної політики (2018). Одним із національних пріоритетів було проголошено «створення електронного інформаційного ресурсу з базами даних про об'єкти культурної спадщини, культурні цінності (зокрема, Музейного фонду України), створення електронного інформаційного ресурсу, який складатиметься з модулів (баз даних), з подальшою інтеграцією такої інформації в національні та міжнародні інформаційні ресурси, та забезпечення диференційованого доступу до неї цільових аудиторій» (Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки, 2018).

Наказом Міністерства культури України було затверджено Положення про Українську цифрову бібліотеку (Про затвердження Положення про Українську цифрову бібліотеку, 2018), у якому задекларовано, що метою створення й функціонування цієї бібліотеки є сприяння розвитку культурної, освітньої, наукової й інноваційної діяльності, задоволення культурних, освітніх, інформаційних, науково-дослідних та інших потреб користувачів. У документі подано склад фонду Української цифрової бібліотеки, використовуване програмне забезпечення, визначено технологію роботи, управління й регламент діяльності, а також підготовку цифрового контенту для поповнення цього вагомого ресурсу. Однак, на жаль, ці плани так і не було реалізовано.

У 2021 р. Кабінетом Міністрів України схвалено план заходів з реалізації Стратегії людського розвитку на 2021–2023 роки (Про затвердження плану заходів з реалізації Стратегії людського розвитку на 2021–2023 роки, 2021). У цьому документі в частині «Розвиток бібліотечної справи та популяризація читання» оперативною ціллю визначено основні засади функціонування Національної електронної бібліотеки України.

Наразі реалізація проекту зі створення НЕБУ відбуватиметься в чотири етапи, строк реалізації — 2024–2029 рр. У результаті буде запроваджено централізовану систему довготривалого зберігання електронних документів, що має на меті підвищити доступність користувачів до документів та поліпшити захист національного культурного надбання українців. Також із запровадженням зручних сервісів доступу до ресурсів НЕБУ підвищиться й ефективність роботи бібліотечно-інформаційних установ, у яких зберігаються ці об'єкти національного надбання, а впровадження єдиних підходів до технології формування, прискорення процесів оцифровування документів на основі міжнародних стандартів у підсумку сприятиме створенню дійсно національного продукту зі зручним сервісом доступу до нього всіх користувачів (Бойко, 2023).

У 2023 р. було схвалено Закон України «Про цифровий контент та цифрові послуги», який регулює правові відносини між виконавцем та споживачем щодо надання цифрового контенту та/або цифрової послуги (2023). У цьому документі термін «цифрова послуга» трактується як «послуга, що надає можливість споживачу створювати, обробляти, зберігати та поширювати дані в цифровій формі або отримувати доступ до таких даних, а також здійснювати будь-які інші дії з даними у цифровій формі, що були створені чи завантажені споживачем або іншими користувачами такої послуги» (2023). В українському законодавстві до цифрових послуг належать такі, що дають змогу створювати, обробляти, отримувати доступ або зберігати дані в цифровій формі.

Нині українські бібліотеки продовжують відігравати важливу роль у запровадженні нових сервісів і технологій щодо продукування суспільно значущої інформації та забезпечення інтелектуального насичення українського інформаційного простору.

Висновки. Інтеграція українських бібліотек у систему цифрових комунікацій сприяє підвищенню рівня обслуговування користувачів, зокрема забезпечуючи доступ до бібліотечних сервісів і ресурсів 24/7 з будь-якої точки світу. Запровадження інформаційно-комп'ютерних та інтернет-технологій у бібліотечну галузь спричинило якісні зміни форм, методів та каналів надання бібліотеками своїх послуг користувачам. Нині затребуваними є не лише інформаційні ресурси, а й системи управління ними, адже сервіси з інтелектуального пошуку дозволяють суттєво підвищити оперативність і релевантність пошуку необхідної користувачу інформації.

Одним з першочергових завдань має бути оновлення Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу», в основу якого має бути покладено стратегію інформаційно-комунікаційного розвитку українських бібліотек, що забезпечить правове регулювання створення та використання інформаційних ресурсів і впровадження сучасних сервісів обслуговування користувачів. Також невідкладним є ухвалення Закону України «Про Національну електронну бібліотеку» та виділення на неї цільового фінансування.

У національному законодавстві загалом сформовано засади розбудови інформаційного суспільства, прийнято нормативно-правові акти, що регулюють діяльність бібліотечної галузі, зокрема впровадження інформаційно-комунікаційних технологій та формування електронних ресурсів.

Перспективи подальших досліджень. Чинний українській нормативно-правовій базі досі притаманні декларативність, відсутність актів прямої дії та потреба в прийнятті великої кількості підзаконних актів для цільового фінансування всіх цифрових інновацій задля забезпечення доступу зручними сервісами до національних і світових інформаційних ресурсів, що, з одного боку, ще чекає свого дослідника, а з іншого, потребує виваженої копіткої скоординованої роботи фахівців інформаційно-бібліотечної сфери та законотворців.

Список посилань

- Бойко, О. (2023, Листопад 04). Як працюватиме Національна електронна бібліотека України. *Читомо*. <https://tinyurl.com/bddehasu>
- Верховна Рада України. (1992, Жовтень 02). (1992). *Про обов'язковий примірник документів: Закон України № 595-XIV*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-14#Text>
- Верховна Рада України. (1994, Липень 05). *Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах: Закон України № 80/94-ВР*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#Text>
- Верховна Рада України. (1995, Січень 27). *Про бібліотеки та бібліотечну справу: Закон України № 32/95-ВР*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80#Text>
- Верховна Рада України. (1998, Лютий 04). *Про Національну програму інформатизації: Закон України № 74/98-ВР*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80#Text>
- Верховна Рада України. (1999, Квітень 09). *Про інформацію: Закон України № 2657-XII*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
- Верховна Рада України. (2005, Жовтень 20). *Про першочергові завдання щодо впровадження новітніх інформаційних технологій: Указ Президента України № 1497/2005*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1497/2005#Text>
- Верховна Рада України. (2010, Червень 1). *Про захист персональних даних: Закон України № 2297-VI*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>
- Верховна Рада України. (2020, Січень 1). *Конституція України*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
- Верховна Рада України. (2022, Грудень 01). *Про Національну програму інформатизації: Закон України № 2807-IX*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20#n191>
- Верховна Рада України. (2023, Серпень 10). *Про цифровий контент та цифрові послуги: Закон України № 3321-IX*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3321-20#Text>
- Желай, О. (2021). *Електронний сервіс сучасної бібліотеки [монографія]*. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. https://irbis-nbuv.gov.ua/E_LIB/PDF/er%2D0004128.pdf
- Іванова, М. В. (2020, 6–8 жовтня). Цифровізація в Україні: нормативно-правове забезпечення. У *Бібліотека. Наука. Комунікація. Розвиток бібліотечно-інформаційного потенціалу в умовах цифровізації: міжнародна наукова конференція* (с. 37–41). Київ. <http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/906>
- Кабінет Міністрів України. (1999, Березень 22). *Про затвердження переліку державних замовників завдань (проектів) Національної програми інформатизації на 1999 рік: Постанова № 431*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/431-99-%D0%BF#Text>
- Кабінет Міністрів України. (2003, Травень 5). *Про затвердження Концепції формування системи національних електронних інформаційних ресурсів: Розпорядження № 259-р*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/259-2003-%D1%80#Text>
- Кабінет Міністрів України. (2011, Серпень 17). *Державна цільова національно-культурна програма створення єдиної інформаційної бібліотечної системи «Бібліотека — XXI»: Постанова № 956*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/956-2011-%D0%BF#Text>

- Кабінет Міністрів України. (2013, Травень 15). *Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні: Розпорядження № 386-р*. <https://www.kmu.gov.ua/pras/246420577>
- Кабінет Міністрів України. (2016, Березень 23). *Стратегія розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України»: Розпорядження № 219-р*. <https://www.kmu.gov.ua/pras/248924865>
- Кабінет Міністрів України. (2018, Серпень 08). *Про затвердження Положення про Українську цифрову бібліотеку: Наказ Міністерства культури України №684-р..* <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0970-18#Text>
- Кабінет Міністрів України. (2018, Січень 17). *Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: Розпорядження № 67-р*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>
- Кабінет Міністрів України. (2021, Грудень 09). *Про затвердження плану заходів з реалізації Стратегії людського розвитку на 2021–2023 роки: Розпорядження № 1617-р*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1617-2021-%D1%80#Text>
- Клименко, О., & Сокур, О. (2023). Національна електронна бібліотека України: нормативно-правове забезпечення. *Вісник Книжкової палати*, 5, 10–15. [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.5\(322\).10-15](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.5(322).10-15)
- Лощинська, Н. В. (2024). Нормативно-правова база розвитку бібліотечних електронних ресурсів в Україні. *Бібліотечний Меркурій*, 1(31), 147–157. [https://doi.org/10.18524/2707-3335.2024.1\(31\).305541](https://doi.org/10.18524/2707-3335.2024.1(31).305541)
- Онищенко, О. (2021). Цифровізація — стратегічний шлях розвитку бібліотечної сфери. *Бібліотечний вісник*, 4, 3–9. http://bv.nbuv.gov.ua/doc/bv_2021_4_3
- Сенченко, М. І. (1997). Стратегічний план інформатизації бібліотек України до 2005 року (Доповідь на пленарному засіданні Міжнародної конференції «Крим-97»). *Вісник Книжкової палати*, 6, 3–6.
- Сербін, О., & Збанацька, О. (2024). Національна електронна бібліотека України: виклики та рішення. У Л. П. Бойко (Відп. ред.), *Дослідницькі парадигми та інноваційні стратегії у цифровому суспільстві [колективна монографія]* (сс. 71–112). https://drive.google.com/file/d/1yq_zJQ72aibWhHfa9K3Lw1MUstJpVzbH/view?pli=1
- Хрущ, С., Кушнар'ов, В., Лютий, А., & Онищенко, І. (2023). Імерсивні технології для електронних бібліотек. *Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері*, 6(2), 341–352. <https://doi.org/10.31866/2617-796X.6.2.2023.293605>

References

- Boiko, O. (2023, November 04). How the National Electronic Library of Ukraine will work. *Chytomo*. <https://tinyurl.com/bddehacu>. [In Ukrainian].
- Verkhovna Rada Ukrainy. (1992, October 02). *On the mandatory copy of documents: Law of Ukraine No. 595-XIV*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/595-14#Text>. [In Ukrainian].
- Verkhovna Rada Ukrainy. (1994, July 05). *On the protection of information in information and telecommunication systems: Law of Ukraine No. 80/94-VR*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80#Text>. [In Ukrainian].

- Verkhovna Rada Ukrainy. (1995, January 27). *On libraries and library affairs: Law of Ukraine No. 32/95-VR*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80#Text>. [In Ukrainian].
- Verkhovna Rada Ukrainy. (1998, February 04). *On the National Informatization Program: Law of Ukraine No. 74/98-VR*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/74/98-%D0%B2%D1%80#Text>. [In Ukrainian].
- Verkhovna Rada Ukrainy. (1999, April 09). *On information: Law of Ukraine No. 2657-XII*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>. [In Ukrainian].
- Verkhovna Rada Ukrainy. (2005, October 20). *On the priority tasks for the introduction of advanced information technologies: Decree of the President of Ukraine No. 1497/2005*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1497/2005#Text>. [In Ukrainian].
- Verkhovna Rada Ukrainy. (2010, June 1). *On personal data protection: Law of Ukraine No. 2297-VI*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17#Text>. [In Ukrainian].
- Verkhovna Rada Ukrainy. (2020, January 1). *Constitution of Ukraine*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>. [In Ukrainian].
- Verkhovna Rada Ukrainy. (2022, December 01). *On the National Informatization Program: Law of Ukraine No. 2807-IX*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-20#n191>. [In Ukrainian].
- Verkhovna Rada Ukrainy. (2023, August 10). *On digital content and digital services: Law of Ukraine No. 3321-IX*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3321-20#Text>. [In Ukrainian].
- Zhelai, O. (2021). *Electronic service of the modern library [monograph]*. National Library of Ukraine named after V. I. Vernadskyi. https://irbis-nbuv.gov.ua/E_LIB/PDF/er%2D0004128.pdf. [In Ukrainian].
- Ivanova, M. V. (2020, October 6–8). Digitalization in Ukraine: regulatory and legal support. In *Library. Science. Communication. Development of library and information potential in the context of digitalization: international scientific conference* (pp. 37–41). Kyiv. <http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/906>. [In Ukrainian].
- Kabinet Ministriv Ukrainy. (1999, March 22). *On the approval of the list of state customers for tasks (projects) of the National Informatization Program for 1999: Resolution No. 431*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/431-99-%D0%BF#Text>. [In Ukrainian].
- Kabinet Ministriv Ukrainy. (2003, May 5). *On the approval of the Concept for the formation of the system of national electronic information resources: Order No. 259-r*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/259-2003-%D1%80#Text>. [In Ukrainian].
- Kabinet Ministriv Ukrainy. (2011, August 17). *State targeted national-cultural program for the creation of a unified information library system “Library — XXI”: Resolution No. 956*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/956-2011-%D0%BF#Text>. [In Ukrainian].
- Kabinet Ministriv Ukrainy. (2013, May 15). *Strategy for the development of the information society in Ukraine: Order No. 386-r*. <https://www.kmu.gov.ua/npas/246420577>. [In Ukrainian].
- Kabinet Ministriv Ukrainy. (2016, March 23). *Strategy for the development of the library sector until 2025 “Qualitative changes in libraries for ensuring sustainable development of Ukraine”: Order No. 219-r*. <https://www.kmu.gov.ua/npas/248924865>. [In Ukrainian].

- Kabinet Ministriv Ukrainy. (2018, August 08). *On the approval of the Regulation on the Ukrainian Digital Library: Order of the Ministry of Culture of Ukraine No. 684-r*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0970-18#Text>. [In Ukrainian].
- Kabinet Ministriv Ukrainy. (2018, January 17). *On the approval of the Concept for the development of the digital economy and society of Ukraine for 2018–2020 and the approval of an action plan for its implementation: Order No. 67-r*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80>. [In Ukrainian].
- Kabinet Ministriv Ukrainy. (2021, December 09). *On the approval of the action plan for the implementation of the Human Development Strategy for 2021–2023: Order No. 1617-r*. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1617-2021-%D1%80#Text>. [In Ukrainian].
- Klymenko, O., & Sokur, O. (2023). National Electronic Library of Ukraine: regulatory and legal support. *Visnyk Knyzhkovoï Palaty*, 5, 10–15. [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.5\(322\).10-15](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2023.5(322).10-15). [In Ukrainian].
- Loshchynska, N. V. (2024). Regulatory and legal framework for the development of electronic library resources in Ukraine. *Bibliotechnyi Merkurii*, 1(31), 147–157. [https://doi.org/10.18524/2707-3335.2024.1\(31\).305541](https://doi.org/10.18524/2707-3335.2024.1(31).305541). [In Ukrainian].
- Onyshchenko, O. (2021). Digitalization as a strategic path for the development of the library sphere. *Bibliotechnyi Visnyk*, 4, 3–9. http://bv.nbuv.gov.ua/doc/bv_2021_4_3. [In Ukrainian].
- Senchenko, M. I. (1997). Strategic plan for the informatization of libraries of Ukraine until 2005 (Report at the plenary session of the International Conference “Crimea-97”). *Visnyk Knyzhkovoï Palaty*, 6, 3–6. [In Ukrainian].
- Serbin, O., & Zbanatska, O. (2024). National Electronic Library of Ukraine: challenges and solutions. In L. P. Boiko (Ed.), *Research paradigms and innovative strategies in the digital society [collective monograph]* (pp. 71–112). https://drive.google.com/file/d/1yq_zJQ72aibWhHfa9K3Lw1MUsTJpVzbH/view?pli=1. [In Ukrainian].
- Khrushch, S., Kushnariov, V., Liutyi, A., & Onyshchenko, I. (2023). Immersive technologies for electronic libraries. *Digital Platform: Information Technologies in the Socio-Cultural Sphere*, 6(2), 341–352. <https://doi.org/10.31866/2617-796X.6.2.2023.293605>. [In Ukrainian].

Надійшла до редколегії 17.02.2025